

การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์การให้บริการอนามัยโรงเรียน

Development of Video Media of School Health Services

กัลยาณี ตันตรานนท์* วชิระ สุริยะวงศ์ นพมาศ ศรีเพชรวรรณดี วิลาวรรณย์ เตือนราษฎร์
ดวงเดือน บุตตา รังสิยา นารินทร์ วันเพ็ญ ทรงคำ
Kunlayanee Tantranont Wachira Suriyawong Noppamas Sripetchwandee
Wilawan Tuanrat Duangduen Budda Rangsiya Narin Wanpen Songkham
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่ ประเทศไทย 50200
Faculty of Nursing, Chiang Mai University, Chiang Mai, Thailand 50200

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสื่อวีดิทัศน์การให้บริการอนามัยโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน จำนวน 50 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินความสามารถในการใช้งานของสื่อวีดิทัศน์และความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์ในระดับมากและมากที่สุด โดยคะแนนความสามารถในการใช้งานของสื่อวีดิทัศน์มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.54 ถึง 4.80 (คะแนนเต็ม 5 คะแนน) คะแนนความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.36 ถึง 4.86 (คะแนนเต็ม 5 คะแนน) ผลการวิจัยบ่งชี้ว่าวีดิทัศน์ที่ถูกพัฒนาขึ้นมีประโยชน์ต่อนักศึกษาพยาบาลในการศึกษาหลักการให้บริการอนามัยโรงเรียน

คำสำคัญ: สื่อวีดิทัศน์ การให้บริการอนามัยโรงเรียน

Abstract

This study aimed to develop the video media of school health services. Samples were 4th year nursing students who registered in a community health nursing course (n = 50). A research instrument was questionnaires. Data was analyzed using descriptive statistic; percentage, average, and standard deviation.

The results showed that most of the samples rated the usability and the users' satisfaction scores in high level. The usability scores ranged from 4.54 to 4.80 (a total score was 5). Similarly, the average score of the users' satisfaction ranged from 4.36 to 4.86 (a total score was 5). The results indicated that the video media was useful for nursing students in order to study the principle of school health services.

Keywords: Video Media, School Health Services

ผู้แต่งหลัก (Corresponding Author): *E-mail: tantranont_k@hotmail.com

งานวิจัยครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วันที่รับ (received) 29 ต.ค 61 วันที่แก้ไขเสร็จ (revised) 5 ก.พ. 62 วันที่ตอบรับ (accepted) 25 ก.ย. 62

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 65 ได้กำหนดไว้ว่า “ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ”¹ ปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างแพร่หลาย เช่น การเรียนการสอนทางออนไลน์ การใช้สื่อมัลติมีเดีย วีดิทัศน์เป็นสื่ออีกชนิดหนึ่งที่นิยมนำมาใช้ในการศึกษา เนื่องจากเป็นอุปกรณ์ที่สามารถบันทึกภาพและเสียงไว้ได้พร้อมกัน จึงช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนดีขึ้น สามารถจำได้มากและนานขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้มากขึ้นในเวลาจำกัด และช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้² การนำสื่อวีดิทัศน์มาใช้ในการประกอบการจัดการเรียนการสอนจึงส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์มากกว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการบรรยายเพียงอย่างเดียว ดังเช่นการศึกษาพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์เรื่อง “ผลิตภัณฑ์การทอเทียม” สำหรับสอนนักศึกษาวิชาเอกการทอเทียมชั้นปีที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยสื่อวีดิทัศน์สูงกว่านักศึกษาที่เรียนโดยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการสอนโดยใช้สื่อวีดิทัศน์เป็นหลักอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.79²

กลุ่มวิชาการพยาบาลสาธารณสุข คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้เปิดสอนกระบวนวิชาการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน (community health nursing) จำนวน 2 หน่วยกิต สำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 โดยนักศึกษาจะได้ฝึกปฏิบัติการให้บริการอนามัยโรงเรียน จำนวน 16 ชั่วโมง ได้แก่ การเตรียมการให้บริการอนามัยโรงเรียน การชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง การแปลผลภาวะการเจริญเติบโต การวัดความสามารถในการมองเห็น การตรวจสุขภาพเด็กนักเรียน การสอนสุขศึกษา และการบันทึกผลการให้บริการอนามัยโรงเรียน จากการประเมินผลการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาก่อนการฝึกปฏิบัติโดยใช้รูปภาพประกอบการบรรยายร่วมกับให้นักศึกษาทบทวนด้วยตนเองจากตำราพบว่าก่อนการฝึกปฏิบัติ นักศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดความมั่นใจในการฝึกปฏิบัติ และภายหลังการฝึกปฏิบัติพบว่านักศึกษาบางส่วนยังไม่มีทักษะในการให้บริการอนามัยโรงเรียนได้อย่าง

เท่าที่ควรจะเป็น นอกจากนี้จากการทบทวนวรรณกรรมยังไม่พบงานวิจัยที่พัฒนาสื่อวีดิทัศน์ในเนื้อหาดังกล่าว การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อใช้ในการเตรียมความพร้อมแก่นักศึกษาก่อนการฝึกปฏิบัติการให้บริการอนามัยโรงเรียน รวมถึงเพื่อให้ นักศึกษาได้ใช้ทบทวนความรู้ก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติจริง เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจในการฝึกปฏิบัติ รวมทั้งการทบทวน จากวีดิทัศน์ยังช่วยเพิ่มการเรียนรู้ของนักศึกษาดังทฤษฎีปิรามิดแห่งการเรียนรู้ (the learning pyramid) ที่กล่าวไว้ว่าการการเรียนรู้แบบนั่งฟังบรรยายและการอ่านนั้นพบว่าผลที่ได้รับนั้นน้อยกว่าร้อยละ 10 ในขณะที่การเรียนรู้จากสื่อภาพและเสียงจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ ร้อยละ 20 ซึ่งหากใช้วิธีการดังกล่าวรวมกับการฝึกปฏิบัติย่อมส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาสื่อวีดิทัศน์การให้บริการอนามัยโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้งานของสื่อวีดิทัศน์การให้บริการอนามัยโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์การให้บริการอนามัยโรงเรียน

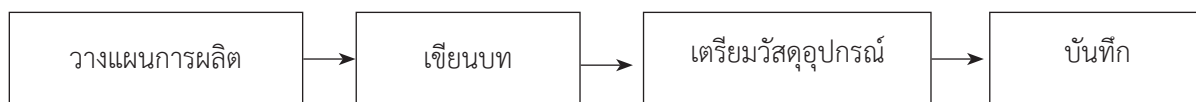
คำถามการวิจัย

1. ผลการประเมินความสามารถของสื่อวีดิทัศน์การให้บริการอนามัยโรงเรียนเป็นอย่างไร
2. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์การให้บริการอนามัยโรงเรียนเป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้แนวคิดขั้นตอนการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ ประกอบด้วยขั้นตอน³ ได้แก่ 1) การวางแผนการผลิต โดยการระดมความคิดความเข้าใจของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ตั้งแต่ผู้ผลิตรายการ ฝ่ายเทคนิค ฝ่ายเนื้อหา ผู้ออกแบบฉาก และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อประชุมปรึกษาถึงประเด็นการผลิตสื่อ 2) การเขียนบท โดยการวางโครงเรื่อง แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ เกริ่นนำ เนื้อเรื่อง และการสรุป 3) การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ โดยเตรียมสิ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการผลิตสื่อ ได้แก่ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการถ่ายทำ สถานที่ และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และ 4) การบันทึก เป็นการถ่ายทำตามแผนที่วางไว้ข้างต้น

ผู้วิจัยคาดว่า การนำสื่อวีดิทัศน์มาใช้ในการเตรียมความพร้อมในเรื่องการให้บริการอนามัยโรงเรียนได้ และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์การให้บริการอนามัยโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวคิดขั้นตอนการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive study) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ภาคการศึกษาที่ 1 จำนวน 50 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างตามความสมัครใจ

เครื่องมือวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีเครื่องมือ 1 ชุด แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามความสามารถในการใช้งานสื่อวีดิทัศน์ ประเมินโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบประเมินคุณภาพสื่อวีดิทัศน์⁴ เป็นแบบสอบถามโดยใช้ตัวเลือกแบบ Likert Scale 5 ระดับ เรียงจากเห็นด้วยมากที่สุดถึงเห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์ การให้บริการอนามัยโรงเรียน เป็นการสอบถามความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของนักศึกษาที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์การให้บริการอนามัยโรงเรียนทั้งในด้านประโยชน์ของสื่อวีดิทัศน์ เนื้อหาสาระของสื่อ และรูปแบบการนำเสนอครอบคลุมทั้งการใช้ภาพและเสียง ประเมินโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมแบบสอบถามเป็นแบบ Likert Scale 5 ระดับ เรียงจากพึงพอใจมากที่สุดถึงพึงพอใจน้อยที่สุด

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

นำแบบสอบถามไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลอนามัยโรงเรียน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ 1 ท่าน หลังจากนั้นนำแบบสอบถามมาคำนวณค่า CVI ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ที่ 1.0 ภายหลังการปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ในนักศึกษาที่

ไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน คำนวณค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าความสอดคล้องภายในโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) แบบสอบถามความสามารถในการใช้งานสื่อวีดิทัศน์ได้ค่าความเชื่อมั่น .72 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์การให้บริการอนามัยโรงเรียนได้ค่าความเชื่อมั่น 0.81 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้⁵

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนการเตรียม

คณะผู้วิจัยประชุมเพื่อกำหนดเนื้อหาสาระของสื่อวีดิทัศน์ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของกระบวนวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน และร่วมกันพิจารณารูปแบบของสื่อวีดิทัศน์ ขั้นตอนการถ่ายทำ งบประมาณ สถานที่ที่จะใช้ในการถ่ายทำ นักแสดง รวมทั้งการติดต่อผู้ถ่ายทำสื่อวีดิทัศน์

ขั้นตอนดำเนินการ

1) การวางแผนการผลิต (planning)

คณะผู้วิจัยระดมความคิด ความเข้าใจของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ในการผลิตสื่อจะแสดงเนื้อหาอะไรบ้าง ผู้เรียนจะได้เห็นเกี่ยวกับอะไร รวมถึงการกำหนดผลลัพธ์ของการจัดทำสื่อวีดิทัศน์ที่จะผลิตขึ้นมา หลังจากนั้นจึงร่วมกันพิจารณาความถูกต้องและครบถ้วนของเนื้อหาที่ร่างขึ้น

2) การเขียนบท (script)

คณะผู้วิจัยร่วมกันเขียนบทเป็นการวางโครงเรื่อง (plot) ซึ่งแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ การเกริ่นนำ (introduction) เนื้อเรื่องหรือตัวเรื่อง (body) และการสรุปหรือการส่งท้าย (conclusion) ทั้งนี้จะมีการกำหนดเรื่องราวที่น่าเสนอให้เห็นอย่างเป็นขั้นตอนโดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย

3) การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ (preparation)

คณะผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับผู้ถ่ายทำ รวมถึงการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการทำงาน ได้แก่ เครื่อง

มือหรืออุปกรณ์ในการถ่ายทำ เตรียมสถานที่ เตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

4) การบันทึก (recording)

เป็นการถ่ายทำตามแผนที่วางไว้โดยมุ่งให้ได้ภาพตรงตามความต้องการมากที่สุด อาจจะทำหลายๆ ครั้งในฉากใดฉากหนึ่ง เพื่อคัดเลือกภาพที่ดีที่สุดเพื่อใช้ในการตัดต่อ ในการบันทึกเสียง จะบันทึกทั้งเสียงเหตุการณ์จริง เสียงสัมภาษณ์ เสียงสนทนา เสียงบรรยาย หรือเสียงเพลงประกอบ

ขั้นประเมินผล

ผู้วิจัยนำสื่อวีดิทัศน์ไปทดลองใช้ในกลุ่มตัวอย่าง โดยให้กลุ่มตัวอย่างชมวีดิทัศน์ในการปฐมนิเทศก่อนฝึกปฏิบัติ และมอบหมายให้กลุ่มตัวอย่างเข้าไปศึกษาวีดิทัศน์ด้วยตนเอง อย่างน้อยคนละ 1 ครั้งก่อนการฝึกปฏิบัติจริง โดยผู้วิจัยได้ upload วีดิทัศน์ขึ้นใน Youtube โดยใช้คำสำคัญในการสืบค้น คือ การให้บริการอนามัยโรงเรียน ภายหลังการฝึกปฏิบัติการให้บริการอนามัยโรงเรียนผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความสามารถในการใช้งานสื่อ วีดิทัศน์และความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์การให้บริการอนามัยโรงเรียน และรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการใช้สื่อวีดิทัศน์ในการเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกปฏิบัติ โดยทำการสนทนากลุ่ม จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยครั้งนี้ได้รับการรับรองด้านจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รหัสโครงการ 2561-EXP037 ได้รับอนุมัติโครงการวันที่ 30 เดือนเมษายน พ.ศ. 2561 การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนซึ่งไม่ก่อให้เกิดอันตรายใดๆ ต่อกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างได้รับการชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยและประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำวิจัย กลุ่มตัวอย่างสามารถเข้าร่วมโครงการวิจัยด้วยความสมัครใจ ก่อนเข้าร่วมวิจัยผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างเซ็นต์เอกสารยินยอมเข้าร่วมในการวิจัย ข้อมูลทุกอย่างที่ได้จากการศึกษาถูกเก็บไว้เป็นความลับ ผลการวิจัยจะถูกนำเสนอในภาพรวมโดยไม่เปิดเผยข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ข้อมูลความสามารถในการใช้งานของสื่อวีดิทัศน์

และความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์ วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ นำมาสรุปและจัดหมวดหมู่

ผลการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้พัฒนาสื่อวีดิทัศน์การให้บริการอนามัยโรงเรียนที่มีความยาว 17.12 นาที เนื้อหาประกอบด้วย การเตรียมการให้บริการอนามัยโรงเรียน การชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง การแปลผลภาวะการเจริญเติบโต การวัดความสามารถในการมองเห็น การตรวจสุขภาพเด็กนักเรียน การสอน สุขศึกษา และการบันทึกผลการให้บริการอนามัยโรงเรียน

2. ความสามารถในการใช้งานของสื่อวีดิทัศน์การให้บริการอนามัยโรงเรียน

ผู้วิจัยนำวีดิทัศน์ไปทดลองใช้ในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน (ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 84) ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินความสามารถในการใช้งานในระดับมากและมากที่สุด (ร้อยละ 96 ถึง 100) โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.54 ถึง 4.80 (คะแนนเต็ม 5 คะแนน) โดยประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนมากที่สุด คือ ความเข้าใจในเนื้อหาง่าย ส่วนประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนน้อยที่สุด คือ ความเหมาะสมของดนตรีประกอบ (ตารางที่ 1)

3. ความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์การให้บริการอนามัยโรงเรียน

การประเมินความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินความพึงพอใจในระดับมากและมากที่สุด (ร้อยละ 92 ถึง 100) โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.36 ถึง 4.86 (คะแนนเต็ม 5 คะแนน) โดยประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนมากที่สุด คือ ใช้บทวนความรู้ด้านการให้บริการอนามัยโรงเรียนได้ดี ส่วนประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนน้อยที่สุด คือ เวลาในการนำเสนอเนื้อหา (ตารางที่ 2)

ผลการสนทนากลุ่มพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าวีดิทัศน์ที่พัฒนาขึ้นมีประโยชน์ในการเตรียมตัวก่อนฝึกปฏิบัติการให้บริการอนามัยโรงเรียนและมีความพึงพอใจต่อสื่อ วีดิทัศน์ ดังตัวอย่างข้อความ

“สามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนเป็นอย่างดี เนื่องจากกระบวนการวิชาชุมชนมีส่วนของงาน

ตารางที่ 1 ความสามารถในการใช้งานสื่อวีดิทัศน์การให้บริการอนามัยโรงเรียน (n = 50)

ประเด็นการพิจารณา	ระดับความสามารถในการใช้งาน			$\bar{X}$	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง		
1. ความง่ายในการใช้งาน	34(68.0%)	16(32.0%)	-	4.68	0.47
2. ความเหมาะสมของเนื้อหา	33(66.0%)	16(32.0%)	1(2.0%)	4.64	0.53
3. ความเหมาะสมของภาพ	44(88.0%)	5(10.0%)	1(2.0%)	4.68	0.41
4. ความเหมาะสมของเสียงบรรยาย	35(70.0%)	13(26.0%)	2(4.0%)	4.66	0.56
5. ความเหมาะสมของดนตรีประกอบ	28(56.0%)	21(42.0%)	1(2.0%)	4.54	0.54
6. ความเหมาะสมรูปแบบตัวอักษรที่ใช้	29(58.0%)	20(40.0%)	1(2.0%)	4.56	0.54
7. เวลาเหมาะสมกับเนื้อหาในการนำเสนอ	32(64.0%)	16(32.0%)	2(4.0%)	4.60	0.57
8. ความน่าสนใจของสื่อวีดิทัศน์	35(70.0%)	14(28.0%)	1(2.0%)	4.68	0.51
9. ความเหมาะสมของสื่อวีดิทัศน์กับกลุ่มเป้าหมาย	39(78.0%)	11(22.0%)	-	4.78	0.42
10. ความเข้าใจในเนื้อหาง่าย	40(80.0%)	10(20.0%)	-	4.80	0.40

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์การให้บริการอนามัยโรงเรียน (n = 50)

ประเด็นการพิจารณา	ระดับความพึงพอใจ			$\bar{X}$	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง		
1. เนื้อหาและการดำเนินเรื่อง					
- ความสอดคล้องของเนื้อหากับวัตถุประสงค์	29(58.0%)	20(40.0%)	1(2.0%)	4.56	0.54
- วิธีการนำเสนอ	34(68.0%)	15(30.0%)	1(2.0%)	4.66	0.52
- ลำดับการนำเสนอเนื้อหา	33(66.0%)	17(34.0%)	-	4.66	0.48
- การสรุปเนื้อหาท้ายเรื่อง	30(60.0%)	19(38.0%)	1(2.0%)	4.58	0.54
- ความถูกต้องของเนื้อหา	40(80.0%)	10(20.0%)	-	4.80	0.40
- เวลาในการนำเสนอเนื้อหา	22(44.0%)	24(48.0%)	4(8.0%)	4.36	0.63
2. ภาพและตัวอักษร					
- ความชัดเจนของภาพ	41(82.0%)	8(16.0%)	1(2.0%)	4.80	0.45
- ความชัดเจนของตัวอักษร	31(62.0%)	17(34.0%)	2(4.0%)	4.58	0.58
- สีของภาพและตัวอักษร	42(84.0%)	8(16.0%)	-	4.84	0.37
- ความสอดคล้องของภาพและเสียงบรรยาย	42(84.0%)	8(16.0%)	-	4.84	0.37
3. เสียงและดนตรีประกอบ					
- ความชัดเจนของเสียงบรรยาย	40(80.0%)	10(20.0%)	-	4.80	0.40
- ดนตรีประกอบ	31(62.0%)	19(38.0%)	-	4.62	0.49
4. ประโยชน์ของสื่อวีดิทัศน์ในการเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติ					
- ใช้ทบทวนความรู้ด้านการให้บริการ					
อนามัยโรงเรียนได้ดี	43(86.0%)	7(14.0%)	-	4.86	0.35
- ใช้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	38(76.0%)	11(22.0%)	1(2.0%)	4.74	0.49
- สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้	39(78.0%)	10(20.0%)	1(2.0%)	4.76	0.48
5. ระดับความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์ในภาพรวม	38(76.0)	12(24.0%)	-	4.76	0.43

อนามัยโรงเรียน ซึ่งนักศึกษาทุกคนต้องทำการประเมินภาวะสุขภาพของเด็กๆ ซึ่งในแต่ละขั้นตอนการตรวจนั้นจะมีความสำคัญอย่างยิ่ง หลังจากได้ดูวีดิทัศน์ก่อนออกฝึกปฏิบัติงาน ทำให้รู้สึกมั่นใจในการตรวจร่างกาย เห็นภาพชัดเจน และปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง”

“ชอบวีดิทัศน์เพราะมีประโยชน์ต่อการขึ้นฝึกปฏิบัติการอนามัยโรงเรียน ช่วยให้เห็นภาพก่อนการฝึก ทำให้ง่ายต่อการวางแผน ฝึกซ้อม เตรียมตัว และการปฏิบัติจริง”

“คุณภาพของวีดิทัศน์ มาตรฐานความคมชัดสูง แสดงสีเสียงและการเคลื่อนไหวนักแสดงทำได้ดี บทบาทเหมาะสม โดยภาพรวมพึงพอใจมากค่ะ”

“VDO มีเนื้อหา ภาพ เสียง ดี ไม่ยาวจนเกินไป เนื้อหาค่อนข้างครอบคลุม เหมาะสำหรับนำมาใช้ดูสรุปเรียนรู้ได้ด้วย และหลังจากดู VDO ก็ได้นำมาทำจริงโดย recall จากการดู VDO มากกว่าการอ่านหนังสือ”

“วีดิโอช่วยให้เข้าใจและจดจำ process การตรวจร่างกายเด็กได้มากขึ้น และยังมีความรู้ในเรื่องอนามัยโรงเรียนที่เคยเรียนในห้องเรียนแล้วจำไม่ได้ ก็ทำให้ได้ความรู้ในส่วนนั้นที่ลืมไป นอกจากนี้สื่อวิดีโอก็เป็นสิ่งที่น่าสนใจ เข้าถึงได้ง่าย อยากดู อยากทบทวนเมื่อไหร่ก็ได้”

“มีประโยชน์ต่อการเตรียมตัวก่อนไปอนามัยโรงเรียน สามารถดูแล้วนำไปปฏิบัติจริงได้ เนื้อหาฟังแล้วเข้าใจง่าย เวลาของวิดีโอเหมาะสม ไม่สั้นหรือไม่ยาวเกินไป ฟรีเซ้นเตอร์ดูดีชวนให้ดูแล้วเพลิน สถานที่ก็เช่นกัน”

“เสียงประกอบการบรรยาย มีความน่าฟังและอธิบายได้ง่าย มีขั้นตอนที่เป็นระเบียบ ผู้แสดงนำมีความน่าเชื่อถือ ภูมิความชำนาญ”

“สามารถเข้าถึงวีดิทัศน์ได้ง่าย กลับไปทบทวนต่อที่ห้องได้ตลอดเวลา”

กลุ่มตัวอย่างให้ข้อเสนอแนะการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ในบางประเด็น เช่น

“ควรเพิ่มการตรวจร่างกายให้ละเอียดมากขึ้น”

“ควรจัดทำวีดิทัศน์การตรวจสายตาที่มีรายละเอียดมากขึ้น”

“อยากให้มีความน่าสนใจมากกว่านี้ เช่น การเพิ่มเอฟเฟกต์ จะทำให้น่าจดจำมากขึ้น”

“ควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวข้องการประเมินอนามัยสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนด้วย”

“ควรเพิ่มเนื้อหาในส่วนของการใช้อุปกรณ์อื่นๆ เช่น

lux meter, othoscope”

“อยากให้มีส่วน part 2 ต่อในหัวข้อการประเมินสิ่งแวดล้อมอนามัยโรงเรียนและทำวีดิทัศน์การฝึกอนามัยชุมชน เพื่อให้เด็กรุ่นต่อไปได้เข้าใจและเห็นภาพมากขึ้น”

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินความสามารถในการใช้งานของสื่อวีดิทัศน์ในระดับมากและมากที่สุด (ร้อยละ 96 ถึง 100) โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.54 ถึง 4.80 (คะแนนเต็ม 5 คะแนน) โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนมากที่สุด คือ ความเข้าใจในเนื้อหาง่าย แสดงให้เห็นว่าการนำสื่อวีดิทัศน์ไปใช้ในการเรียนการสอนส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้ง่ายขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีประสบการณ์ของ Dale (Dale's cone of experience) ที่แสดงให้เห็นว่าประสบการณ์จากภาพเคลื่อนไหว เป็นประสบการณ์ที่ได้รับทั้งคำพูดและการมองเห็นภาพเคลื่อนไหว จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากกว่าการฟังหรือการมองเห็นภาพนิ่งเพียงอย่างเดียว⁶

แม้ว่าการศึกษาในครั้งนี้ไม่ได้ประเมินประสิทธิภาพของการใช้สื่อวีดิทัศน์ต่อความรู้และทักษะในการปฏิบัติการพยาบาล แต่สามารถอนุมานได้ว่าหากผู้เรียนสามารถเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนได้ง่ายจะช่วยเพิ่มความรู้และทักษะในการปฏิบัติของผู้เรียนได้ ดังการศึกษาผลการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์ที่พบว่าหลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ⁴ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาเพื่อพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เรื่องการทำคลอดสำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยรังสิตที่พบว่า คะแนนความรู้เรื่องการทำคลอดของกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และคะแนนทักษะปฏิบัติการทำคลอดในห้องปฏิบัติการหลังเรียนรู้ด้วยสื่อวีดิทัศน์สูงกว่าเกณฑ์ (ร้อยละ 60)⁷ และการศึกษาประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์เรื่องการสวนล้างช่องคลอดในรายวิขาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานีพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทดลองใช้สื่อวีดิทัศน์สามารถปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอดจากสถานการณ์จำลอง (E1) ได้ค่าร้อยละของคะแนน เฉลี่ย E1 เท่ากับ 86.77 ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ (E1 = 80) และนักศึกษาสามารถปฏิบัติการสวนล้างช่องคลอดจากสถานการณ์จริง (E2) ได้ค่าร้อยละของคะแนน

เฉลี่ย E2 เท่ากับ 94.31 ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ (E2 = 80)⁸

นอกจากนี้ผลจากงานวิจัยแสดงให้เห็นว่าการสอน การปฏิบัติทางการพยาบาลโดยใช้สื่อ วิดีทัศน์สามารถส่งเสริมให้นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนมากขึ้น โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินความพึงพอใจในระดับมากและมากที่สุด (ร้อยละ 92 ถึง 100) โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.36 ถึง 4.86 (คะแนนเต็ม 5 คะแนน) ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่าง ให้คะแนนมากที่สุด คือ ใช้บททวนความรู้ด้านการให้บริการอนามัยโรงเรียนได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ เรื่องการทำคลอดสำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยรังสิต ที่พบว่าคะแนนความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์ สูงกว่าเกณฑ์ (ร้อยละ 80) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รวมถึง นักศึกษามีความ พึงพอใจต่อการมีสื่อไว้ให้ศึกษาค้นคว้านอก เวลาเรียน และยังใช้บททวนความรู้ก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติที่แผนก ห้องคลอดจริงได้⁷ และการศึกษาประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์ เรื่องการสวนล้างช่องคลอดในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาล บุคคลที่มีปัญหาสุขภาพและความพึงพอใจของนักศึกษา ต่อสื่อวีดิทัศน์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, $SD = 0.56$)⁸

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

นักศึกษาพยาบาลหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถ นำสื่อวีดิทัศน์ไปใช้ในการเตรียมตัวสำหรับการให้บริการอนามัย โรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้นำวีดิทัศน์ขึ้นเผยแพร่ทาง Youtube สามารถสืบค้นโดยใช้คำสำคัญ คือ การให้บริการอนามัยโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยครั้งต่อไปควรมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง รวมถึงพัฒนาสื่อวีดิทัศน์อื่นๆ เพื่อใช้ประกอบการให้บริการอนามัยโรงเรียน เช่น สื่อวีดิทัศน์ การตรวจร่างกาย สื่อวีดิทัศน์การตรวจวัดสายตา

References

1. Ministry of Education. The national education act. Bangkok: Cabinet and Royal Gazette Publishing Office; 1999. (in Thai)
2. Somnuek P. Developing teaching-learning innovations using video to increase the learning achievement in topic "travel products". Journal of Thai International Tourism. 2015;11(1):4-17. (in Thai)
3. Saisueb T. Television production. Phitsanulok: Naresuan University; 2003. (in Thai)
4. Yoolong S. Development of a self-directed learning video on the topic of being a moderator and lecturer in satellite television for distance education [Master Degree in Education Technology]. Bangkok: Srinakharinwirot University; 2013. (in Thai)
5. Burns N, Grove SK. The practice of nursing research: conduct, critique, and utilization. St. Louis: Elsevier; 2005.
6. National Electronics and Computer Technology Center. Application information and communication technology in classroom. Bangkok: Ministry of Science and Technology; 2008. (in Thai)
7. Nakanakupt M, Iamchareon T. Development of videotape video for nursing students in the 3rd year of rangsit university. Pathum Thani: Rangsit University; 2017. (in Thai)
8. Paowana W. Effect of videotaped video on nursing practice in patients with health problems 3, boromarajonani nursing college, udonthani. Journal of Nursing and Health Care. 2013;31(3):99-106. (in Thai)